

ЧИСЛІВНИК

Числівник - це частина мови, що позначає кількість предметів або їх порядок при лічбі і відповідає на питання скільки? котрий?
- (сьомий, тисяча п'ятсот, півтори).

СИНТАКСИЧНІ ОЗНАКИ ЧИСЛІВНИКІВ

У реченні числівники можуть бути різними членами речення (Одна ластівка погоди не робить (означення); І один у полі не воїн (підмет)).

Якщо кількісний числівник поєднується з іменником, то разом із ним входить до складу підмета, присудка, означення, додатка, обставини (Два ведмеді зустрілися у одному лісі; Три пари йшли берегом ріки; А глибина тут сягає дванадцяти тисячі метрів

РОЗРЯДИ ЧИСЛІВНИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

Числівники поділяються на:

1. кількісні - порядкові

у складі кількісних:

власне кількісні

збірні

дробові

неозначено- кількісні

2. прості - складні - складені

КІЛЬКІСНІ ТА ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ

Числівники за значенням і граматичними ознаками поділяються на кількісні та порядкові:

Кількісні - сто п'ятнадцять, чотири, один

Порядкові - дванадцятий, мільйонний

КІЛЬКІСНІ ЧИСЛІВНИКИ

Кількісні числівники позначають кількість предметів і відповідають на питання скільки? Виділяються власне кількісні, дробові, збірні, неозначено- кількісні числівники:

власне кількісні - тридцять шість, один, сімнадцять
дробові - шість сьомих, три цілих шість десятих
збірні - дев'ятеро, шестеро, сімнадцятеро
неозначено-кількісні - кільканадцять, чимало, багато

Власне кількісні числівники називають ціле число або визначену кількість предметів, що не поділені на частини

Власне кількісні числівники поєднуються у словосполученнях з іменниками, які називають предметі, що піддаються лічбі (п'ять моряків, шістнадцять кроликів).

Дробові числівники називають дробове число або певну кількість як частину від цілого

Дробовим числівником називається також числівник, який називає дробову величину в сполученні з цілим числом (три цілих і дві десятих, дванадцять дві цілих і одна третя).

До дробових числівників також належать числівники півтора і півторапта.

Збірні числівники визначають кількість предметів як сукупність: двоє, четверо, одинадцятро

Кількість збірних числівників обмежена-це слова від двоє до десятиро, від одинадцятро до двадцятро, а також тридцятро, обоє, обидва, двійко, трійко, четвірко, п'ятірко. Збірні числівники не можуть бути складеними.

Неозначено- кількісні числівники називають точно не визначену кількість предметів: *кільканадцять, чимало, багато, декілька, мало, кількасот*

Неозначено- кількісні числівники можуть поєднуватися у словосполученнями, що піддаються лічбі, а слова багато, небагато, мало, чимало, немало також з речовинними і абстрактними іменниками (багато років, чимало води).

ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ

Порядкові числівники позначають порядок предметів при лічбі і відповідають на питання котрий? (котра? котре? котрі?: шостий, шоста, шосте, шості).

ПРОСТІ, СКЛАДНІ І СКЛАДЕНІ ЧИСЛІВНИКИ

За будовою числівники поділяються на прості, складні і складені:

прості - нуль, вісім, один, шість, дев'ять

складні - дванадцять, триста, одинадцяттеро

складені - сто двадцять шість, чотири тисячі один

Прості числівники мають один корінь.

Складні числівники мають два корені.

Складені числівники містять в собі два і більше простих чи складних числівників.

МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ЧИСЛІВНИКІВ

Кількісні числівники не мають граматичних ознак роду та числа і змінюються лише за відмінками (три- трьох- трьом- три- трьома- (на) трьох).

Виняток становлять числівники один (одна, одне), одні; два, дві; обидва, обидві; півтора, півтори.

Порядкові числівники, як і прикметники, мають такі морфологічні ознаки:

рід:

чоловічий
жіночий
середній

перший, тринадцятий
перша, тринадцята
перше, тринадцяте

число:

однина
множина

дванадцятий
дванадцяті

відмінок:

називний
родовий
давальний
знахідний
орудний
місцевий

четвертий
четвертого
четвертому
четвертий (четвертого)
четвертим
(на) четвертому

МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ЧИСЛІВНИКІВ

Кількісні числівники не мають граматичних ознак роду та числа і змінюються лише за відмінками (три- трьох- трьом- три- трьома- (на) трьох).

Виняток становлять числівники один (одна, одне), одні; два, дві; обидва, обидві; півтора, півтори.

МОРФОЛОГІЧНИЙ РОЗБІР ЧИСЛІВНИКІВ

1. Запишіть слово. Визначте частину мови цього слова.
2. Знайдіть початкову форму (для кількісних- називний відмінок; для порядкових- називний відмінок однини чоловічого роду).
3. Визначте розряд за значенням: кількісний чи порядковий (якщо кількісний, то який).
4. Визначте морфологічні ознаки: рід, число (якщо є), відмінок.
5. Група за будовою (простий, складний чи складений).
6. Визначте синтаксичну роль слова.
7. Розберіться у правописі слова (як воно пишеться).